

HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS 2022

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) Pälkäneellä 2022

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021 6§) mukaan kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kuntien perustehtävistä, jota toteutetaan Pälkäneellä kaikilla toimialoilla ja kaikkien ikäryhmien keskuudessa. Kunnille annettu tehtävä käsittää hyvinvointitiedon seuraamisen, raportoinnin, tiedottamisen, tavoitteiden asettamisen ja olemassa olevien toimintaa ohjaavien ohjelmien kytkemisen osaksi toimintaa. HYTE-toimintaa johtaa kunnan johtoryhmä ja toiminnan suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa kunnan poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä.

Hyvinvointityön koordinointi siirtyi hallintopalveluilta sivistystoimen palvelualueen vastuulle kunnan organisaatiomuutoksen yhteydessä 1.4.2022 alkaen. Hyvinvointityöryhmän puheenjohtajaksi nimettiin sivistysjohtaja. Hyvinvointityön koordinoinnista käytännössä vastaa hyvinvointikoordinaattori 0,2 htv:n työaikaresurssilla.

Hyvinvointityöryhmä kokoontui vuoden 2022 aikana 3 kertaa.

Pälkäneen uudessa, loppuvuonna 2021 käyttöön otetussa kuntastrategiassa hyvinvointi nostettiin yhdeksi kolmesta keskeisestä painopistealueesta. Strategia-asiakirjassa hyvinvoinnin kokonaisuus muodostuu kolmesta osatekijästä, jotka ovat 1) Kuntalaisten hyvinvointi, painopisteenä ennaltaehkäisy; 2) Kuntalaisten hyvinvointia tukevien palveluiden kehittäminen eri ikäryhmät huomioiden; 3) Henkilöstön jaksaminen ja hyvinvointi.

Vuonna 2022 hytetyössä korostui valmistautuminen hyvinvointialueuudistuksen aloitukseen 1.1.2023. Hyvinvointialueen toimesta järjestettiin muutamia valmistelevia neuvottelutilaisuuksia, joissa kunnat saivat kertoa näkemyksiään ja toiveitaan tulevasta yhteistyöstä. Näissä tilaisuuksissa Pälkäne korosti ennaltaehkäisevän työn merkitystä myös hyvinvointialueen toiminnassa ja ilmaisi huolensa toimintatapojen yksioikoisesta yhdenmukaistamisesta ja paikallisten toimivien käytänteiden loppumisesta.

Pälkäne oli mukana myös PirSOTE-hankkeessa (Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskus), jonka yhtenä tavoitteena on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnallinen muutos. Hanke jatkuu vuoden 2023 loppuun. Osana tätä hanketta Pälkäneelle valmistellaan muun muassa elintapaohjauksen palvelutarjontia kunnan verkkosivulle julkaistavaksi.

Hyvinvointiryhmä valmisteli esityksen Pälkäneen kunnan testamenttivarojen ja –rahastojen käytöstä kunnanhallituksen päätettäväksi. Varallisuus tuo runsaasti mahdollisuuksia tukea ikääntyvien sekä mielenterveyskuntoutujien terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Hyvinvointikertomustyö

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021 6§) velvoittaa kunnat valmistelemaan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa sekä raporttoimaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain.

Organisaatiouudistuksesta ja henkilövaihdoksista johtuen valtuustokauden 2021-25 laajan hyvinvointikertomuksen valmistelu viivästyi. Hyvinvointikertomukseen sisältyvän hyvinvointisuunnitelman pohjaksi otettiin Pirkanmaan alueellisen hyvinvointisuunnitelman painopistealueet. Suunnitelma huomioi myös uuden kuntastrategian linjaukset sekä erilaista, kuntalaisia koskevaa hyvinvointitietoa, kuten Kouluterveyskyselyn tuloksia.

Hyvinvointikertomus laaditaan Kuntaliiton ylläpitämään, sähköiseen hyvinvointikertomuspohjaan.

Valtuusto hyväksyi Pälkäneen laajan hyvinvointikertomuksen 2021-2025 joulukuussa 2022.

Hyvinvointitieto 2022

Hyvinvointitietoa kootaan monista kansallisista ja alueellisista tietopankeista. Laajimpia näistä ovat Kouluterveyskysely 2021 (lapset ja nuoret) sekä THL:n ylläpitämän SotkaNet-järjestelmän tilastotietokannat. Kouluterveyskyselyyn vastattiin viimeksi vuonna 2021, joten sen tulokset olivat hyödynnettävissä vuoden 2022 työssä.

Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella määritellään lukuvuosittain painopistealueet ja teemat, joihin koulujen yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä kiinnitetään erityistä huomiota. Lukuvuonna 2022-2023 nämä asiat ovat aamupalan merkitys sekä seksuaalinen kiusaaminen verkossa.

Viimeisimmässä Kouluterveyskyselyssä näkyi selkeästi koronapandemian ajan tuoma epävarmuus ja ahdistuneisuus lasten ja nuorten ajattelussa, erityisesti yläluokkien oppilailla. Harrastaminen väheni jonkin verran. Koulun merkitys sosiaalisen ja yhteisöllisen elämän näkökulmasta kirkastui etäopintojaksojen myötä. Aiempaa suurempi osa ilmoitti pitävänsä koulunkäynnistä. Suunnitelmallinen panostaminen yhteisölliseen työhön näkyi myös vastauksissa. Oppilaat kokivat aiempaa enemmän, että koulun henkilökuntaan kuuluvat aikuiset ovat kiinnostuneita heidän hyvinvoinnistaan ja kokivat saaneensa apua mieltä painavissa asioissa.

Indikaattoritietojen mukaan ilonaiheita Pälkäneellä ovat muun muassa alhainen nuorisotyöttömyys sekä nuorten tupakoinnin merkittävä väheneminen. Sairastavuus on jonkin verran laskenut, mutta on edelleen koko maan keskiarvon yläpuolella.

Huolenaiheita puolestaan ovat yksinäisyyden kokemuksen ja mielenterveysongelmien lisääntyminen sekä nuorten että aikuisväestön keskuudessa.

Kunnan ja talouden näkökulmista syntyvyyden lasku sekä väestöllisen huoltosuhteen heikkeneminen huolettavat.

Kuntien terveydenedistämisen aktiivisuus

Kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta seurataan valtakunnallisesti TEAviisarin avulla. Vuonna 2022 seurannan kohteena olivat perusterveydenhuollon, liikunnan sekä ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden tiedonkeruut. Lukioiden osalta vuoden 2022 tiedonkeruun tulokset eivät vielä ole valmistuneet.

Perusterveydenhuollon tiedonkeruu koskee muun muassa terveysneuvontaa ja terveystarkastuksia, seulontoja, neuvolapalveluja, kouluterveydenhuoltoa, opiskeluterveydenhuoltoa, ikääntyneiden neuvontapalveluja sekä ehkäisevää suun terveydenhuoltoa.

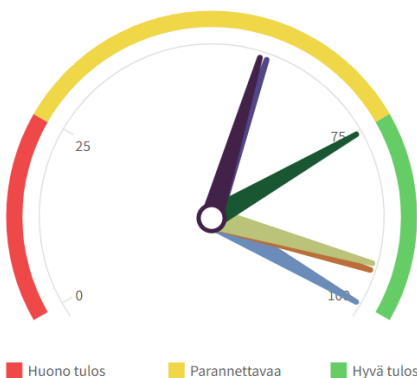
Liikunnan tiedonkeruu käsittää muun muassa liikunnan huomiointia hyvinvointikertomuksessa, yhteistyötä kunnan muiden hallintokuntien kanssa sekä kuntien tukea liikuntapaikkojen harjoitusvuoroihin.

Lukioiden tiedonkeruu huomioi muun muassa seuraavat asiat: hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seurannan näkyminen opetussuunnitelmassa; opiskeluhuollon toiminta ja palvelut esim. saatavuus ja resurssit; oppilaitoksen toimipisteiden arkipäivässä esiintyvät epäkohdat, niiden kirjaamistavat ja niihin puuttuminen; opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus sekä oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastukset.

Perusterveydenhuollon tiedonkeruun tiedot Pälkäneen osalta toimitti Kangasalan kaupunki, joka vielä vuonna 2022 järjesti perusterveydenhuollon palvelut Pälkäneellä. Perusterveydenhuollon tiedonkeruussa Pälkäne sai pisteet 80/100, kun koko maan keskiarvo oli 70/100 ja Pirkanmaan 76/100. Hyvän tuloksen raja on 75/100 pistettä.

Liikunnan tiedonkeruussa Pälkäne sai pisteet 55/100, mikä tarkoittaa, että liikunnan osalta TEAviisarin huomioimissa asioissa on Pälkäneellä parannettavaa. Pirkanmaan keskiarvo oli 70/100 pistettä, koko maan 72/100. Hyvän tuloksen raja 75/100 pistettä.

Perusterveydenhuolto : Pälkäne 2022

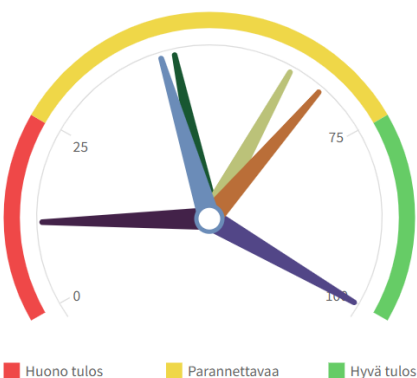

Perusterveydenhuolto

- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Yhteiset käytännöt
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 25.01.2023

Liikunta : Pälkäne 2022

Liikunta

- Sitoutuminen
- Johtaminen
- Seuranta ja tarveanalyysi
- Voimavarat
- Osallisuus
- Muut ydintoiminnot

Aineisto päivitetty 25.01.2023

HYTE-kerroin

Kunnille otetaan vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtiosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. Vuoden 2022 tiedoilla Pälkäne saisi lisäosaa 109 680 €. Hyvinvointiryhmä kävi indikaattoritietoja läpi ja niitä esiteltiin myös valtuutetuille.

HYTEtyön tavoitteiden toteutuminen 2022 ja tavoitteet vuodelle 2023

Hyvinvointisuunnitelman mukaan tavoitteena oli hyvinvointia edistävä ympäristö ja kuntalaisten tukeminen omaehtoisessa terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimisessa. Tämän tavoitteen toteutumista on edistetty rakentamalla edelleen hyviä puitteita liikunnan harrastamiselle ja arkiliikunnalle. Vuonna 2022 otettiin käyttöön muun muassa Pälkäne Portaat sekä avattiin Syrjänharjun frisbeegolf-rata. Lähiliikuntapaikkoja ja reittejä on kunnostettu. Viheralueiden, puistojen ja leikkikenttien hoitoon on panostettu muun muassa palkkaamalla ulkoalueiden hoitaja sekä parantamalla valaistusta.

Terveellisiä elintapoja on edistetty myös erilaisilla ravitsemustietoutta jakavilla kampanjoilla varhaiskasvatuksessa, opetuksessa ja ikääntyneiden palveluissa.

Ikäihmisten ja muiden tuen tarpeessa olevien toimintakykyä on tuettu muun muassa Ikäneuvohankkeen avulla ja vahvistamalla kotikuntoutuksen, arkikuntoutuksen ja kotihoidon arviointitiimin toimintaa, mikä on tukenut ikäihmisten kotona selviytymistä ja lisännyt elämänlaatua. (lähde: Kangasalan kaupungin Hyvinvointikertomus)

Turvallisuutta on edistetty muun muassa koulujen liikennekasvatuksen avulla sekä katuvalaistusta parantamalla.

Lasten ja nuorten hyvinvointia on edistetty vahvistamalla heidän osallisuuttaan koulujen yhteisöllisessä toimintakulttuurissa. Kaikilla kouluilla on kerhotoimintaa oppilaiden toiveiden mukaisista aihepiireistä. Kouluvalmentajan palkkaaminen ja työn aloittaminen lukuvuoden 2022-23 alussa toi merkittävän lisän yhteisöllisen oppilashuollon resurssiin.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on panostettu luontolähtöisten ja luontoa hyödyntävien toimintamuotojen vahvistamiseen erityisesti luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntämiseksi. Metsäeskaritoiminta aloitettiin lukuvuoden 2022-23 alussa.

Pälkäneen kunnan työttömyysaste on alle Pirkanmaan ja valtakunnan tason, ja alhaisin Etelä-Pirkanmaalla. Nuorisotyöttömyys on Pälkäneen kunnan alueella vähäistä. Palveluja pidempään työttöminä oleville on hyvin tarjolla.

Kunnan hytetyön tavoitteet määritellään Laajaan Hyvinvointikertomukseen sisältyvässä hyvinvointisuunnitelmassa 2021-2025. Painopisteet ovat 1) Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia; 2) Osallisuus ja vaikuttaminen; ja 3) Turvallinen elinympäristö.

Vuonna 2023 pyritään edelleen parantamaan ruokatottumuksia sekä lisäämään ruokailoa muun muassa koulujen aamupalakampanjoilla. Esteettömien luontoreittien rakentamisella parannetaan erityisesti ikäihmisten mahdollisuuksia oman toimintakyvyn ylläpitämiseen ja luonnon hyvinvointivaikutuksista nauttimiseen.

Osallisuutta tuetaan ja vahvistetaan Kostiakeskuksen osallisuushankkeen avulla sekä kulttuuriluotsi toimintamallin käyttöönotolla. Koulujen vilkas kerhotoiminta vähentää lapsiperheiden eriarvoisuutta. Kuntalaisten mielenterveyttä ja yksilön resilienssiä pyritään vahvistamaan muun muassa aloittamalla hyvinvointitaitojen opetus omana oppiaineenaan lukuvuonna 2023-24.

Keskeinen hytetyön tavoite vuodelle 2023 on hyvinvointialueyhteistyön käytänteiden ja rakenteiden luominen ja aktiivinen osallistuminen yhteistyöhön.

